

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2018 r.

Sąd Rejonowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Małgorzata Jędrzejewska

Protokolant: Anna Świderska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 października 2018 r. w Ł.

w sprawie z wniosku (...) S.A. w Ł.

z udziałem L. S. (1), L. S. (2), Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę (...)

o zasiedzenie służebności przesyłu

postanawia:

I. Stwierdzić, że **Skarb Państwa** nabył przez zasiedzenie z dniem **2.01.1975 r.** służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu polegającą na prawie posadowienia na działce gruntu poł. w miejscowości T., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), stanowiącej własność uczestników L. S. (1) i L. S. (2), dla której w Sądzie Rejonowym w Łomży prowadzona jest księga wieczysta nr (...) słupów wraz z odcinkiem linii napowietrznej niskiego napięcia **nn 0,4kV**, pomiędzy pkt.**A-B-C**, oznaczonymi na mapie sytuacyjnej, sporządzonej przez biegłego sądowego J. K. (1), jako złącznik do opinii z dnia 27.03.2017 r. (k.-192) i stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia oraz polegającą na prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji powyższej linii wraz ze stanowiskami słupowymi oraz przyłączami, prawie każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji oraz przebudowy urządzeń, jak też prawie nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych poprzez prawo wjazdu i wejścia na w/w działkę gruntu w zakresie powyższej służebności w tym przy użyciu odpowiedniego sprzętu.

II. Stwierdzić, iż zainteresowani we własnym zakresie ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

(...) S.A. z/s w Ł. wniosła o stwierdzenie zasiedzenia przez jego poprzednika prawnego Skarb Państwa -z dniem 2.01.1975 r. służebności gruntowej, odpowiadającej treści służebności przesyłu polegającą na prawie posadowienia na działce gruntu poł. w miejscowości T., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), stanowiącej własność uczestników L. S. (1) i L. S. (2), dla której w Sądzie Rejonowym w Łomży prowadzona jest księga wieczysta nr (...) słupów wraz z odcinkiem linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4kV oraz polegającą na prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji powyższej linii wraz ze stanowiskami słupowymi oraz przyłączami, prawie każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji oraz przebudowy urządzeń, jak też prawie nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych poprzez prawo wjazdu i wejścia na w/w działkę gruntu w zakresie powyższej służebności w tym przy użyciu odpowiedniego sprzętu.

W uzasadnieniu wniosku wskazał, że urządzenia elektroenergetyczne w postaci linii napowietrznej nn 0,4kV ze stanowiskami słupowymi, zostały posadowione na działce uczestników postępowania w dniu 15.05.1964 r. z

uwzględnieniem ówczesnie obowiązujących przepisów ustawy z 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, co rzutowało na dobrą wiarę posiadacza. Już od momentu posadowienia urządzeń energetycznych na działce poprzednik prawny wnioskodawcy korzystał bezproblemowo z części przedmiotowej nieruchomości, dokonując konserwacji słupów, przeglądów linii i urządzeń znajdujących się na wskazanej działce, bez jakichkolwiek zastrzeżeń ze strony osób trzecich. Wnioskodawca powoływał się na wypełnienie przesłanek umożliwiających zasiedzenie służebności takich jak: samoistne posiadanie, istnienie trwałego i widocznego urządzenia oraz upływ określonego czasu.

Uczestnicy postępowania L. S. (1) i L. S. (2) w odpowiedzi na wniosek wnieśli o oddalenie wniosku, wskazując na brak przesłanek prowadzących do uwzględnienia wniosku.

Uczestnik Skarb Państwa – Starosta (...) nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd Rejonowy w Łomży ustalil i zważył, co następuje:

Na podstawie aktu notarialnego z dnia 8.08.2013 r. Repertorium A Nr(...) uczestnicy postępowania L. S. (1) i L. S. (2) nabyli działkę gruntu poł. w miejscowości T., oznaczoną numerem geodezyjnym (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Łomży prowadzona jest księga wieczysta nr (...) (wydruk kw k.-24-30).

W dniu 20.03.1964 r. nastąpiło rozpoczęcie budowy linii napowietrznej nn 0,4kV na przedmiotowej działce gruntu poł. w miejscowości T., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) w wyniku realizacji ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (projekt elektryfikacji k.-75, zbiorcze zestawienie kosztów budowy k.-76, podstawy techniczno –prawne k.-77, mapy k.-80, 81).

W dniu 15.05.1964 r. budowa przedmiotowej linii została zakończona (zestawienie zużytych materiałów k.-79). Przebiegała ona pomiędzy pkt. A-B-C, oznaczonymi na mapie sytuacyjnej, sporządzonej przez biegłego sądowego J. K. (1), jako złącznik do opinii z dnia 27.03.2017 r. (k.-192).

Powyższa linia w 2001 r. została zmodernizowana i zmieniła swój przebieg pomiędzy pkt. D-E-F-G, oznaczonymi na mapie sytuacyjnej, sporządzonej przez biegłego sądowego J. K. (1), jako złącznik do opinii z dnia 27.03.2017 r. (k.-192, projekt budowlany k.-82, decyzja k.-83, 84, 88, wykaz właścicieli działek, k.-89, 91, oświadczenie k.-90, opis techniczny k.-92-93, mapy k.-94-96, protokół k.-97).

Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu nr 184/Org/93 z dnia 9.07.1993 r. z dniem 12.07.1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: Zakład (...) w B. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. oraz przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w B. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B.. Zgodnie z § 3 niniejszego zarządzenia Spółka wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w B., z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) S.A. w W. (k.-31-32). Zgodnie z załącznikiem do zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu Zakład (...) w B. przekazał na rzecz (...) S.A. stacje: 1) B. 220/110/30/15 kV- w zakresie rozd. 220 kV i trafo 220/110 kV, 2) E. 220/110/15 kV- w zakresie rozd. 220 kV i trafo 220/110 kV oraz linie: 1) 220 kv O. - E. - 91,90 km oraz B.- Roś- 54 km (k.-46).

Dnia 12.07.1993 r. na mocy umowy zawartej w formie aktu notarialnego doszło do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w B. w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa (k.-33-45, protokół przejścia sieci k.-47-50, wykaz załączników k.-51, 52, granice przekazywania obiektów k.-54-58).

W dniu 30.06.2007 r. na podstawie umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa sporządzonej przed notariuszem, Spółka - Zakład (...) S.A. z/s w B. na pokrycie obejmowanych udziałów Spółki - Zakładu (...) Sp. z o.o. wniosła do spółki pod firmą: (...) Spółka z o.o. wkład niepieniężny w postaci: Zakładu (...) Spółka Akcyjna z/s w B. Operatora Systemu Dystrybucyjnego - Oddział (...) w B., obejmującego m.in. służebności gruntowe, w tym polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzania prądu elektrycznego, prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy,

służebności przesyłu oraz użyczenia nieruchomości lub ruchomości związanych z prowadzeniem Zakładu (...) S.A. z/s w B. (k.-61-70).

Postanowieniem z dnia 11.09.2008 r. dokonano zmiany nazwy spółki (...) Sp. z o.o. na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (k.-71-72).

Na mocy art. 492 § 1 pkt 1 ksh połączono spółki przez przeniesienie całego majątku spółek przejmowanych w tym m.in. (...) sp. z o.o. na rzecz spółki przejmującej tj. Spółki (...) S.A. z/s w L..

Możliwość nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa została potwierdzona przez Sąd Najwyższy w uchwale z 30.08.1991 r. III CZP 73/91, uchwale z dnia 10.01.2002 r. - II CKN 639/99, uchwale z 17.01.2003 r.- III CZP 79/02 oraz w uchwale z dnia 7.10.2008 r. - III CZP 89/08, a zaaprobowane dodatkowo w kolejnych orzeczeniach sądowych - m.in. z dnia 12.12.2008 r.- II CSK 389/08.

Przepisami ustawy z dnia 30.05.2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustawy wprowadzony został nowy, trzeci - obok służebności gruntowych i służebności osobistych - rodzaj służebności, zdefiniowany w art. 305¹ kc. Stosownie do tego przepisu nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 kc, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Na podstawie art. 292 kc w związku z art. 305⁴ kc służebność przesyłu, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, można nabyć przez zasiedzenie. Jednocześnie służebność przesyłu, w przeciwieństwie do służebności gruntowej, nie została powiązana z nieruchomością władnącą. Ma ona na celu umożliwienie przedsiębiorcy właściwego korzystania z urządzeń, których jest właścicielem, a zatem, które wchodzi w skład jego przedsiębiorstwa (art. 55¹ kc). Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria „nieruchomości władnącej” w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne.

W świetle powyższego, Sąd przyjmując możliwość zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, skupił się na przesłankach warunkujących możliwość zasiedzenia, do których należą: samoistne posiadanie oraz związana z tym dobra lub zła wiara, istnienie trwałego i widocznego urządzenia, a także upływ określonego czasu, przewidzianego ustawą.

Zgodnie z art. 292 zd. 2 kc przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio (do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej). „Odpowiednie” stosowanie tych przepisów oznacza, że nie ma zastosowania do zasiedzenia służebności gruntowej wymóg samoistnego posiadania nieruchomości obciążanej (tak m.in. wyżej cytowane postanowienie Sądu Najwyższego z 5.06.2009 r. oraz postanowienie SN z 11.02.2010 r., I CSK 181/09, LEX nr 564748). Posiadanie prowadzące do nabycia służebności w drodze zasiedzenia ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności. Korzystanie z gruntu umożliwiające zasiedzenie - polega na wykonywaniu takich aktów władztwa w stosunku do nieruchomości, które normalnie wykonuje osoba uprawniona z tytułu służebności. Musi mieć cechy sprecyzowane w art. 352 kc, a więc inne niż prowadzące do zasiedzenia. Ustawodawca nie traktuje posiadania służebności jako posiadania prawa, z którym łączy się określone władztwo nad rzeczą w rozumieniu art. 336 kc, lecz nakazuje traktować tego, kto korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jak posiadacza rzeczy i stosować odpowiednio do posiadania służebności przepisów o posiadaniu rzeczy (art. 352 kc). Powyższe zostało odzwierciedlone m.in. w postanowieniu SN z 4.10.2006r., II CSK 119/06 oraz w wyroku z dnia 31.05.2006 r. (IV CSK 149/05). W wyroku z dnia 31.05.2006 r. SN podkreślił, że posiadanie prowadzącego do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Należy mieć na uwadze okoliczność, że przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje

służebność. Władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się zaś jako posiadanie zależne (art. 336 kc). Jest przy tym oczywiste, że musi być ono wykonywane „dla siebie”. O braku tożsamości pomiędzy posiadaniem służebności a posiadaniem prawa, z którym łączy się określone władztwo posiadacza zależnego nad rzeczą świadczy fakt, iż wykonywanie służebności nie polega na mającym cechę trwałego „faktycznego władania” cudzą nieruchomością, lecz na sporadycznym korzystaniu z niej w dość wąskim zakresie. Niewątpliwie posiadanie musi mieć cechę stabilności, bowiem jak zauważył SN, gdyby akty faktycznego wykonywania służebności były przypadkowe i nie miały charakteru stabilności, to nie byłyby przejawem posiadania (wyrok SN z 31.01.1967 r. - III CR 270/66). Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb. Ponadto art. 352§2 kc odróżniając posiadanie służebności od posiadania rzeczy, wyklucza kwalifikowanie posiadania zależnego w rozumieniu stricte art. 336 kc (wyrok SN z 9.03.2007 r.- II CSK 457/06), bowiem przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie, w jakim czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności kwalifikuje się jako swoiste posiadanie, którego nie można zakwalifikować pod żadne posiadanie wskazane w art. 336 kc.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie wnioskodawca i jego poprzednik prawny korzystali z nieruchomości uczestników postępowania, oznaczonej (...)poł. w T. w zakresie odpowiadającym treści służebności posadowionych na niej urządzeń przesyłowych. Pracownicy wnioskodawcy i jego poprzednika wkraczali na przedmiotową działkę celem dokonywania modernizacji, remontów, przeprowadzenia konserwacji urządzeń bez żadnych przeszkód i obiekcji ze strony osób trzecich, w tym właścicieli wskazanej nieruchomości. Wynika to z zeznań świadków przesłuchanych w sprawie Z. R. (k.-161v -162), M. Ś. (k.-162-162v), S. T. (k.-162v-163), T. L. (k.-171v-172) i F. G. (k.-176v).

Słupy trakcji eklektycznej linii niskiego napięcia nN znajdowały się na przedmiotowej nieruchomości uczestników już od 1964 r. Ich użytkownikiem na przedmiotowych działkach gruntu od chwili oddania trakcji elektrycznej do użytku był Zakład (...) w B., działający jako przedsiębiorstwo państwowe Skarbu Państwa. Pracownicy Zakładu (...) wkraczali na przedmiotowe działki dokonując niezbędnych napraw i modernizacji trakcji elektrycznych, nie spotykając oporów ze strony mieszkańców wsi. Wszelkie prace były wykonywane na podstawie zatwierdzonych dokumentacji i decyzji. Powyższe potwierdzili świadkowie Z. R. (k.-161v -162), M. Ś. (k.-162-162v), S. T. (k.-162v-163), T. L. (k.-171v-172) i F. G. (k.-176v) - pracownicy wnioskodawcy i jego poprzedników prawnych. Osoby te zajmowały się konserwacją linii i wskazywały, że uczestnik ani jego poprzednicy prawni nie zgłaszali pretensji czy niezadowolienia z przebiegu linii. Pracownicy zakładu energetycznego w razie jakiegokolwiek awarii dokonywali napraw i ingerowali w nieruchomość bez pytania się właścicieli o możliwość wkroczenia w dany teren. Wszelkie działania były podejmowane odgórnie, celem zapewnienia prądu mieszkańcom wsi. Powyższe czynności pracowników wnioskodawcy zyskały aprobatę właścicieli nieruchomości, przez które przebiegały linie elektryczne, wyrażającą się w braku protestów we wkraczaniu na ich posiadłości.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie została spełniona jednocześnie przesłanka korzystania z trwałego i widocznego urządzenia, umożliwiającego wykonywanie służebności danego rodzaju, zgodnie z art. 292 kc. Urządzenia, o których mowa w powołanym przepisie, oznaczają wynik celowego działania ludzkiego, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy urządzeń wymagających do swego powstania pracy ludzkiej oraz ma odpowiadać treści służebności pod względem gospodarczym. Korzystanie z takiego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela - jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze przyjmuje - wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich służebności gruntowych. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli takich działań usprawiedliwia usankcjonowanie ukształtowanego i stabilnego stanu prawnego przez obciążenie nieruchomości służebnością gruntową.

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, iż na przedmiotowej nieruchomości (w tym również w przestrzeni powietrznej nad tą nieruchomością, którą jednak należy zaliczyć do sfery objętej prawem własności tej nieruchomości) należącej obecnie do uczestników znajdował się fragment czynnych napowietrznych linii elektroenergetycznych, co przemawia za ustaleniem, że urządzenia te mają charakter trwałego i widocznego urządzenia w rozumieniu art. 292 kc.

Bowiem jak wynika z opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji J. K. (2) (k.-188-194), zeznań świadków oraz wyjaśnień uczestników, na działce nr (...) znajdowały się stanowiska słupowe oraz odcinek linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4kV, pomiędzy pkt. pkt. A-B-C, oznaczonymi na mapie sytuacyjnej, sporządzonej przez biegłego sądowego J. K. (1), jako złącznik do opinii z dnia 27.03.2017 r. (k.-192).

Z doświadczenia życiowego wiadomo, że urządzenia tego typu mają taki charakter i są takich rozmiarów, że są widoczne na nieruchomości niemal od pierwszego na nie spojrzenia i są posadowione na trwałych podstawach takich jak słupy (drewniane, betonowe, metalowe) lub innych podobnych konstrukcjach. Ponadto z ustalonego stanu faktycznego wynika, że korzystanie w przeszłości z tych urządzeń przez wnioskodawcę i jego poprzedników odpowiadało obecnie funkcjonującej w obrocie prawnym służebności przesyłu, albowiem polegało na korzystaniu z tych linii w sposób zgodny z ich przeznaczeniem, w szczególności na utrzymywaniu ww. instalacji na nieruchomości należącej obecnie do uczestnika, ich eksploatacji, napraw i konserwacji, nieograniczonego czasowo do nich dostępu.

W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy, rozważając problem zakresu korzystania przez przedsiębiorcę z cudzej nieruchomości, jako przesłanki prowadzącej do zasiedzenia przez niego służebności gruntowej odpowiadającej swą treścią służebności przesyłu (obecnie służebności przesyłu), zwrócił uwagę, że wymagania przewidziane w art. 292 kc spełnia każde urządzenie materialne odpowiadające treści służebności pod względem gospodarczym, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności i usytuowane na obcej nieruchomości lub w inny sposób wkraczające w jej sferę (postanowienie z dnia 4.10.2006 r., sygn. akt II CSK 119/06, Monitor Prawniczy 2006 nr 21. s. 1128), a o stanie posiadania prowadzącym do zasiedzenia służebności polegającej na korzystaniu z linii wysokiego napięcia decyduje przede wszystkim przebieg linii nad nieruchomością obciążoną, a nie umiejscowienie na tej nieruchomości słupa podtrzymującego przewody (wyrok z dnia 19.05.2004 r., sygn. akt III CK 496/02, niepubl, postanowienie z dnia 6.07.2011 r., ICSK 157/11, Biul.SN 2011/11/12).

Sąd Najwyższy stwierdził, że właściciele gruntów, na których znajdują się urządzenia takie jak słupy i linie energetyczne wykorzystywane przez firmy przesyłowe, muszą się liczyć z możliwością ustanowienia służebności gruntowej na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego (wyrok SN z 8.09.2006, II CSK 112/06). W wyroku z 31.05.2006 r. IV CSK 149/05 SN wskazał, że nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie jest dopuszczalne nawet wówczas, gdy nie jest ona konieczna, a jedynie usprawnia prowadzenie przedsiębiorstwa. Kwestię zaś użyteczności nieruchomości władnącej, o której stanowi art. 285 §2 kc należy rozpatrywać w odniesieniu do każdej nieruchomości indywidualnie. Sąd Najwyższy wyjaśnił w uchwale z 17.01.2003 r., III CZP 79/02, że przesyłanie i dystrybucja energii elektrycznej napowietrznymi liniami energetycznymi, stanowiącymi własność przedsiębiorstwa przesyłowego, następuje przy wykorzystaniu określonego zespołu składników, obejmującego zarówno nieruchomości, jak i ruchomości. Napowietrzna linia elektryczna (łącznie z przewodami i wspornikami - słupami) stanowi - pod względem funkcjonalnym - jedną całość, można zatem przyjąć, że jest to złożona rzecz, której zasięg i granice wyznacza infrastruktura w postaci stacji energetycznych (rozdzielczych lub transformatorowo-rozdzielczych). Linia kwalifikowana - zgodnie z art. 49 kc - do ruchomości stanowi istotny element sieci umożliwiających przesyłanie energii. (...) Nie można nie dostrzec istniejącego związku technicznego i gospodarczego między liniami przesyłowymi a stacjami energetycznymi. Linie te mogą pozostawać w związku z różnymi nieruchomościami należącymi do tego samego przedsiębiorstwa; mogą być zakwalifikowane jako przynależności nieruchomości zabudowanej stacją energetyczną w wypadku połączenia ich z jedną nieruchomością. W takim wypadku są niezbędne do korzystania z nieruchomości zgodnie ze społeczno-gospodarczym jej przeznaczeniem, ustanowienie zatem służebności zwiększa użyteczność nieruchomości zabudowanej stacją energetyczną, z którą połączona jest linia energetyczna obejmująca przedmiotowe słupy. Nie można zatem zasadnie zaprzeczyć istnieniu związku fizycznego lub funkcjonalnego pomiędzy nieruchomością a słupami; ma on z natury charakter trwały. Różnorodność możliwych rozwiązań i sytuacji, co do fizycznego lub funkcjonalnego o charakterze trwałym powiązania poszczególnych składników przedsiębiorstwa energetycznego, nie pozwala ograniczyć funkcjonowania tego przedsiębiorstwa do jednej nieruchomości czy ześrodkowania jego działalności do zabudowanej nieruchomości. Sąd w niniejszej sprawie podziela też pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 5.06.2009 r. I CSK 392/08, Lex nr 578032), iż w odniesieniu do służebności gruntowej przesyłu, wykładnia art. 285 §2 kc musi uwzględniać charakter tej służebności i jej

przeznaczenie społeczno - gospodarcze oraz społeczno-gospodarcze przeznaczenie nieruchomości wchodzącej w skład przedsiębiorstwa energetycznego, któremu służebność ta ma służyć. Przesłanka z art. 285 §2 kc może być spełniona także wówczas, gdy służebność przesyłu ułatwia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przesyłowego, zwiększając jednocześnie użyteczność należącej do niego nieruchomości. Powszechnie wiadomo, że w skład przedsiębiorstwa mogą wchodzić także nieruchomości, a funkcjonowanie przedsiębiorstwa energetycznego bez takich nieruchomości jest trudne do wyobrażenia. Ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstwa może stanowić jednocześnie zwiększenie użyteczności nieruchomości należącej do tego przedsiębiorstwa. Należy przy tym wskazać, że zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie wiąże się z nieruchomością władnącą, lecz z samym przedsiębiorstwem w rozumieniu podmiotowo-funkcjonalnym (tak m.in.: uchwała SN z 17.01.2003 r., III CZP 79/2003, postanowienie SN z 8.09.2006 r., II CSK 112/06, postanowienie SN z 17.12.2008 r. I CSK 171/08, uchwała SN z 7.10.2008 r. III CZP 89/08, wyrok SN z 12.12.2008 r. I CSK 389/08, postanowienie SN z 11.02.2010 r. I CSK 181/09).

Zdaniem Sądu trwałość i widoczność urządzeń znajdujących się na przedmiotowej działce gruntu w oparciu o zeznania świadków - pracowników elektrowni, wyjaśnienia uczestników oraz załączonych do akt dokumentów w postaci projektów, map oraz decyzji, nie budzi wątpliwości.

Przebieg przedmiotowej linii został ustalony przez biegłego sądowego z zakresu geodezji J. K. (1) na mapie sytuacyjnej, stanowiącej załącznik do opinii z dnia 27.03.2017 r. pomiędzy pkt. A-B-C (k.-192). Przebieg spornej linii biegły ustalił na podstawie porównania mapy zasadniczej i mapy zastępczej z (...) Ośrodka (...) w Ł. i aktualnych pomiarów. Data zakończenia jej budowy wynika ponadto z „Zestawienia zużytych materiałów linii NN na odcinku T. I-II”, w którym została wskazana data „15.05.1964 r.” (k.-79).

W ocenie Sądu powyższa opinia biegłego jest fachowa, rzeczowa oraz zgodna z obowiązującymi przepisami i dlatego stanowi pełnoprawny dowód w niniejszej sprawie. Została bowiem wykonana z uwzględnieniem fachowej wiedzy, doświadczenia życiowego, oparte na obowiązujących przepisach prawa i wykonane zgodnie z nimi. Dlatego też stanowiła podstawę ustaleń przyjętych przez Sąd w zakresie na jaki ją powołano.

Jeżeli chodzi o sam fakt wejścia w posiadanie nieruchomości przez Skarb Państwa to bez znaczenia jest tu czy nastąpiło to w ramach imperium czy dominum. Jak podkreślił SN w postanowieniu z dnia 21.11.2008 r. - V CSK 269/08 - na tle art. 172 kc przy ocenie czy nastąpiło zasiedzenie, brak jest podstaw do wyróżniania posiadania imperialnego i dominalnego. Istotne jest aby posiadacz zachowywał się jak posiadacz samoistny. Wprawdzie w dawniejszym orzecznictwie podjęto próbę nieuznawania za posiadanie w rozumieniu art. 336 kc tzw. posiadania imperialnego, czyli gdy objęcie rzeczy w posiadanie następowało na podstawie aktów władczych, to jednak zgodnie z uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 2.10.2007 r. - III CZP 30/07 (OSNC 2008/5/43), uznać należy, że brak dostatecznie uzasadnionych argumentów dla utrzymywania takiego podziału. W związku z powyższym bez znaczenia pozostaje to w jaki sposób Skarb Państwa wszedł w posiadanie rzeczy. W odniesieniu do posiadania kluczowe znaczenie ma moment objęcia rzeczy w posiadania, który decyduje o dobrej lub złej wierze posiadacza.

Do nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu znajdują odpowiednie zastosowanie m.in. przepisy o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie dotyczące terminów posiadania w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza (art. 172 kc, tak również postanowienie SN z 11.02.2010 r., sygn. akt I CSK 181/09) oraz, generalnie, możliwości doliczenia posiadania poprzednika (art. 176 kc). Oznacza to, że przesłanką do zasiedzenia służebności gruntowej oprócz posiadania służebności będzie upływ oznaczonego w ustawie czasu, w zależności od tego czy posiadacz służebności był w dobrej (obecnie 20 lat) czy w złej (obecnie 30 lat) wierze (tak m.in wyrok SN z 31.01.1967 r., III CR 270/66, OSNCP 1967, nr 9 poz. 160) oraz w zależności pod rządami jakich przepisów prawa cywilnego zasiedzenie nastąpiło.

W niniejszej sprawie należy przyjąć, że poprzednik prawny wnioskodawcy w przypadku infrastruktury związanej z ww. linią elektroenergetyczną wszedł w posiadanie służebności na przedmiotowej nieruchomości w dobrej wierze.

Przyjmuje się, że dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu posiadacza rzeczy, że przysługuje mu wykonywane przez niego prawo, a w złej wierze jest ten, który wie albo powinien

wiedzieć, że prawo nie przysługuje jemu, lecz innej osobie (tak postanowienie SN z 19.07.2000 r. sygn. akt II CKN 282/00, LEX nr 52565). W ostatnim orzecznictwie sądowym (tak m.in. postanowienie SN z 05.12.2007 r., sygn. akt I CSK 300/07, LEX 339709, z 17.12.2010 r. III CSK 57/10, Lex nr 852661) dominuje też pogląd, że o przypisaniu posiadaczowi dobrej lub złej wiary przy wykonywaniu posiadania decydują okoliczności opisujące jego stan świadomości w chwili objęcia władztwa nad rzeczą. Późniejsza zmiana posiadania w złej wierze na posiadanie w dobrej wierze (i odwrotnie) nie ma wpływu na długość okresu potrzebnego do nabycia danego prawa przez zasiedzenie. Nie można zatem podzielić poglądu, że przymiot dobrej wiary musi obejmować cały okres eksploatacji urządzeń przesyłowych, także wtedy gdy zmienił się właściciel nieruchomości, na których zostały założone urządzenia przesyłowe. Należy też zauważyć, że zgodnie z art. 7 kc jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25.02.2009 r. (II CSK 501/08, Lex 528129) domniemanie dobrej wiary, przewidziane art. 7 kc, nakazuje organowi stosującemu prawo uznanie tego faktu za udowodniony, do czasu wykazania przez podmiot, który z przypisania innemu złej wiary wywodzi skutki prawne, że posiadanie nie miało cech zezwalających na przyjęcie, że działał w dobrej wierze. Ponadto w najnowszym orzecznictwie sądowym (tak post. SN z 23.09.2010 r. III CZP 319/09) wyrażony został zasługujący na aprobatę pogląd, że posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo energetyczne, może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia, na podstawie przepisów ustawy z dnia 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Jak wskazano w uzasadnieniu powyższego orzeczenia do wykonywania służebności nie były wymagane żadne szczególne akty administracyjne i w przyjętej przez lata praktyce, zwłaszcza w początkowym okresie obowiązywania wskazanych przepisów, nie przywiązywano wagi, o czym powszechnie wiadomo, do wypełniania obowiązków o charakterze formalnym. Za wystarczające powinno się zatem uznać faktyczne wykonywanie uprawnień, wynikające z zastosowania w szczególności art. 1 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2 powołanej ustawy z 1950 r., stanowiących o prawie osób reprezentujących przedsiębiorstwo energetyczne do wstępu, zaś obowiązku właścicieli i posiadaczy do umożliwienia tego wstępu i wykonania czynności na posesjach i w budynkach, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń, jakich będzie wymagać powszechna elektryfikacja, stosownie do zarządzenia organu administracyjnego. Z art. 5 tej ustawy wynika wprost, że mieszkańcy wsi lub osiedla, w którym zarządzono powszechną elektryfikację mogą być zobowiązani do odpłatnych świadczeń osobistych i rzeczowych na cele tej elektryfikacji, przy czym w ust. 3 tego przepisu znajduje się odwołanie do ustawy z dnia 26.06.1935r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. RP Nr 27, poz. 204 i Nr 85 z 1936 r., poz. 593). Powołany wcześniej dekret z dnia 30.06.1951 r. o obowiązku świadczeń w naturze na niektóre cele publiczne odwołuje się w art. 2 do takich obowiązków w odniesieniu do prac związanych z elektryfikacją wsi. Decydujące znaczenie miało faktyczne korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe w posadowionych na nieruchomościach urządzeń oraz znoszenie oraz tolerowanie faktu ingerencji w prawa własności właścicieli działek. Nie można zatem w niniejszej sprawie twierdzić o braku tytułu prawnego do umieszczenia urządzeń energetycznych na nieruchomości uczestnika i wykonywania służebności, rozumianej jako korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia, co miałyby prowadzić, w razie przeprowadzenia dowodu przeciwnego do stwierdzenia złej wiary posiadacza służebności (wyrok SN z dnia 25.11.2008 r., II CSK 346/08, Lex nr 484714). Należy stwierdzić, że posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo państwowe, zajmujące się przesyłem energii elektrycznej, może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia, na podstawie przepisów powołanej ustawy z dnia 28.06.1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli.

W ocenie Sądu uczestnicy nie obalili w żaden sposób ustawowego domniemania dobrej wiary poprzedników prawnych wnioskodawcy w momencie wejścia w posiadanie przedmiotowej nieruchomości oraz utrzymywania tego posiadania w czasie, gdy nieruchomość ta stawała się własnością uczestników.

Dlatego też w oparciu o powyższe, uwzględniając wejście w posiadanie części eksploatowanej nieruchomości na podstawie stosownych projektów, uwzględniających obowiązujące ówczesne przepisy, należało przyjąć dobrą wiarę poprzednika prawnego wnioskodawcy, co w konsekwencji rzutowało na czas niezbędny do zasiedzenia.

Czasookres posiadania prowadzący do zasiedzenia został określony w art. 172 kc. Obecnie terminy zasiedzenia zostały określone na lat dwadzieścia, gdy posiadacz jest w dobrej wierze oraz trzydzieści lat przy istnieniu złej wiary. Art. 172 kc w poprzednim brzmieniu prawnym - tj. przed nowelizacją z dnia 01.10.1990 r. przewidywał krótsze terminy zasiedzenia - dziesięcioletni dla dobrej wiary oraz dwudziestoletni - dla złej wiary. Zgodnie z przepisami przejściowymi określonymi w art. XLI - § 1 do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się w przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego (tj. 1.01.1965r.) stosuje się od tej chwili przepisy tego kodeksu; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia przez zasiedzenie. W myśl § 2 powyższego przepisu - jeżeli termin zasiedzenia wg. kodeksu cywilnego jest krótszy niż wg. przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego; jeżeli jednak zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należało przyjąć dziesięcioletni termin posiadania, prowadzący do zasiedzenia. Poprzednicy prawni wnioskodawcy formalnie zaczęli korzystać z traktacji spornej linii i urządzeń, posadowionych na przedmiotowej działce gruntu już od 15.05.1964 r. Od dnia 01.01.1965 r. obowiązały przepisy kodeksu cywilnego, przewidujący 10 letni termin zasiedzenia w dobrej wierze.

Dlatego też w ocenie Sądu należało stwierdzić, iż Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie z dniem 2.01.1975 r. służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu polegającą na prawie posadowienia na działce gruntu poł. w miejscowości T., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), stanowiącej własność uczestników L. S. (1) i L. S. (2), dla której w Sądzie Rejonowym w Łomży prowadzona jest księga wieczysta nr (...) słupów wraz z odcinkiem linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4kV, pomiędzy pkt.A-B-C, oznaczonymi na mapie sytuacyjnej, sporządzonej przez biegłego sądowego J. K. (1), jako złącznik do opinii z dnia 27.03.2017 r. (k.-192) i stanowiącej integralną część niniejszego orzeczenia oraz polegającą na prawie nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji powyższej linii wraz ze stanowiskami słupowymi oraz przyłączami, prawie każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji oraz przebudowy urządzeń, jak też prawie nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych poprzez prawo wjazdu i wejścia na w/ w działkę gruntu w zakresie powyższej służebności w tym przy użyciu odpowiedniego sprzętu.

Sąd dokonał stwierdzenia zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa, będącego w roku 1975 r. właścicielem i dysponentem traktacji elektrycznej linii nn 04, kV, przebiegającej przez działkę uczestników postępowania. Z ustalonego stanu faktycznego nie wynika jednocześnie, by posiadanie służebności ww. linii przed powyższą datą przerwane (przemawia za tym również domniemanie ciągłości posiadania - art. 340 kc).

Dopiero w 2001 r. przedmiotowa linia została zmodernizowana i zmieniła swój przebieg pomiędzy pkt. D-E-F-G, oznaczonymi na mapie sytuacyjnej, sporządzonej przez biegłego sądowego J. K. (1), jako złącznik do opinii z dnia 27.03.2017 r. Jednakże miało to miejsce po upływie terminu zasiedzenia, co pozostaje bez znaczenia na bieg terminu zasiedzenia przedmiotowej linii. Potwierdzają to zeznania świadków: Z. R. (k.-161v-162), M. Ś. (k.-162-162v), S. T. (k.-162v-163), T. L. (k.-171v-172) i F. G. (k.-176v) oraz dokumenty (projekt budowlany k.-82, decyzja k.-83, 84, 88, wykaz właścicieli działek, k.-89, 91, oświadczenie k.-90, opis techniczny k.-92-93, mapy k.-94-96, protokół k.-97).Wcześniej przed 2001 r. przedmiotowa linia nie była remontowana i przebiegała od 15.05.1965 r. do 2001r. w niezmiennym kształcie. Uczestnicy nie wykazali przy tym ewentualnych innych dat rozpoczęcia przez poprzednika prawnego wnioskodawcy posiadania służebności gruntowej na ich nieruchomości, co prowadziłoby do konieczności przyjęcia innej daty upływu terminu do nabycia ww. służebności przez zasiedzenie.

Z tego też względu Sąd na podstawie art. 172 kc, w brzmieniu obowiązującym od 1.01.1965 r. orzekł jak w pkt. I postanowienia.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 2 kpc.